TE- ja KOTO-valtionosuusmaksujen laskentaperusteet

Valtionvarainministeriön kuntien peruspalveluiden valtionosuusmaksulaskelmissa [1] työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain mukaisten ja työvoimaviranomaiselle kotoutumislain mukaisesti kuuluvien tehtävien rahoitus oli vuodelle 2025 yhteensä 606 831 000 €. Summa jakautui kolmen kriteerin (18–64-vuotias väestö, laaja työttömyys (työttömät ja palveluissa olevat) sekä vieraskielisten lukumäärä) mukaisesti laskettaviin osuuksiin. Rahoitus jakautui vuodelle 2025 kriteerien kesken niin, että väestökriteerin ja laaja työttömyys -kriteerin perusteilla kummallakin jaettiin 271 729 500 € ja vieraskielisyyskriteerin rahoitus oli 63 372 000 €. Tällöin kriteerien suhteelliset osuudet olivat työikäisellä väestöllä sekä laajalla työttömyydellä 44,78 % ja vieraskielisyyskriteerillä 10,44 %. Näiden kriteerien pohjalta muodostuvaa rahoitusta kutsutaan laskennalliseksi rahoitukseksi.

Siirtymäaikana eli vuosina 2025 ja 2026 työvoimapalveluiden valtionosuusmaksut koostuivat osittain laskennallisesta rahoituksesta ja edeltävän vuoden palveluiden tuottamisen kustannusten toteumasta. Vuonna 2025 laskennallisen rahoituksen osuus oli 50 %, vuonna 2026 osuus nousi 75 %:in ja tätä seuraavina vuosina rahoitus on puhtaasti laskennallista rahoitusta. Koska TE-palveluiden valtionosuusrahoitus sulautettiin osaksi yleistä valtionosuusmaksujärjestelmää, vuotta 2025 koskevien laskelmien jälkeen kunnilla ei ole ollut näkymää tarkkoihin TE- ja KOTO-valtionosuusmaksuihin.

Vuosittain päivittyvä kustannustenjakomalli

Turun työllisyysalueen yhteisvastuulliset kustannukset jaetaan kuntien kesken niin, että kunkin kunnan suhteellinen maksuosuus on kunnan osuus koko alueen TE- ja KOTO-palveluiden valtionosuusrahoituksesta. Tämän lisäksi useamman kunnan toiminta-alueilla lähipalveluiden kulut jaetaan toiminta-alueen kuntien kesken samalla periaatteella, jolloin kunnan maksuosuus määräytyy kunnan saaman rahoituksen suhteesta toiminta-alueen kokonaisrahoitukseen.

Edellisessä, 1.1.2025 voimaan astuneessa sopimusversiossa oli esitetty vuotta 2025 koskevasta rahoituksesta määritetyt kuntakohtaiset maksuosuudet (ko. sopimuksen liite 3), joita sopimukseen pohjautuen oli tarkoitus käyttää vuoden 2027 loppuun asti. Vuoden 2025 rahoitus pohjautui vuoden 2023 väestötietoihin laskennallisen rahoituksen osalta. Koska rahoitukseen vaikuttavien väestöryhmien koot ovat tämän jälkeen muuttuneet merkittävästi, on päätetty siirtyä 1.1.2027 alkaen käyttämään vuosittain päivittyviä maksuosuuksia. Päivittyvät maksuosuudet pohjautuvat edeltävän vuoden väestötietojen vuosikeskiarvoihin ja ne toimitetaan kunnille vuosittain ennen ensimmäistä laskutusta. 1.1.2025 voimaan astuneen sopimuksen liite 3 mukaisia maksuosuuksia sovelletaan vuoden 2026 loppuun asti.

Suhteellisten osuuksien laskeminen väestötietojen pohjalta

Laskennallisen rahoituksen perustana on maanlaajuinen valtion myöntämä kokonaisrahoitus työllisyyspalveluille. Kokonaisrahoitus jaetaan kolmen eri kriteerin mukaisesti laskettaviin osuuksiin. Nämä kriteerit ovat 18-64 -vuotias väestö, laaja työttömyys ja vieraskielisten lukumäärä.

Kullekin kriteerille on määrätty painokerroin: työikäisten ja laajan työttömyyden painokerroin on 44,78% ja vieraskielisten 10,44%. Kriteerikohtaiset yksikköhinnat lasketaan kertomalla kokonaisrahoitus kriteerin painokertoimella ja jakamalla tulos koko maan kyseisen kriteerin alaisella väestömäärällä.

Kunnan saama rahoitus kunkin kriteerin osalta on kriteerin alainen väestömäärä kunnassa kerrottuna kriteerin yksikköhinnalla. Kunnan kokonaisrahoitus on näiden kolmen kriteerien rahoitusten summa.

Työllisyysalueen saama kokonaisrahoitus voidaan laskea joko summaamalla alueen kuntien saamat rahoitukset tai selvittämällä kriteerien alaiset väestömäärät työllisyysalueella ja kertomalla kriteerien yksikköhinnat näillä väestömäärillä.

Koska maanlaajuinen kokonaisrahoitus on mukana jokaisessa yksittäisessä summassa samassa muodossa, sillä ei ole vaikutusta kuntien suhteellisiin maksuosuuksiin. Kokonaisrahoitus toimii kaikissa laskelmissa samanlaisena kertoimena, eikä tällainen yhteinen kerroin muuta kuntien välisiä suhteita. Suhteelliset osuudet määräytyvät siten ainoastaan kriteerien prosenttiosuuksien ja kriteerien alaisten väestömäärien perusteella. Kriteerien prosenttiosuudet ovat ennalta määritettyjä, ja väestömäärät ovat jäljitettävissä virallisista tilastoista, mikä varmistaa laskennan läpinäkyvyyden ja todennettavuuden.